

Osmo Alho:

Jeesuksen nimi ja arvonimi Raamatun teksteissä.

Jeesuksen nimi.

Suomen kielessä käytetty Jumalan Pojan nimi Jeesus tulee suoraan Raamatun latinankielisestä Vulgata-käännöksestä (lähteet 1 ja 2), siinä esiintyvistä nimestä Iesus [Je:ˈsus], jonka alkukirjain I äännetään konsonanttina j ja seuraava kirjain e äännetään pitkänä vokaalina e, painon ollessa viimeistä edellisellä eli Ie-tavulla.

Tämä nimen latinankielinen muoto Iesus on väännös Uuden Liiton kirjoitusten kreikankielisissä teksteissä (lähteet 3, 4 ja 5) esiintyvistä nimestä Ἰησοῦς [Ie:su:ˈs], jossa merkki ˈ osoittaa, että sana alkaa vokaalilla, kirjain I äännetään vokaalina i, kirjain η äännetään pitkänä vokaalina e ja kirjaimet o ja u yhdessä äännetään pitkänä vokaalina u, painon ollessa οῦς-tavulla. Uuden Liiton kirjoitusten vanhimmissa ns. majuskelikäsitkirjoituksissa eli pelkästään isoilla kirjaimilla kirjoitetuissa käsikirjoituksissa nimi on muodossa ΙΗΣΟΥΣ [IE:SU:ˈS].

Nimen kreikankielinen muoto on puolestaan väännös sekä aramean kielessä että hebrean kielessä esiintyvistä nimestä ܝܫܘܥ [JeShU:ˈaˁ], jossa kirjain ܫ [Sh] = suhu-s ja kirjain ܥ [ˁ] = soinnillinen kurkkuäänne, joka muuttaa siihen liittyvän vokaalin (sanan alussa ja keskellä sitä seuraavan vokaalin ja sanan lopussa sitä edeltävän vokaalin) vastaavaksi kurkkuvokaaliksi. Uuden Liiton kirjoitusten arameankielisissä ja hebreankielisissä teksteissä nimi ܝܫܘܥ [JeShU:ˈaˁ] esiintyy vain tässä muodossa (lähteet 6, 7, 8, 9, 10 ja 11).

Monissa kristillisissä selityksissä nimi ܝܫܘܥ [JeShU:ˈaˁ] on selitetty samaksi kuin nimi ܝܫܘܥ [JeHOShu:ˈaˁ] eli ܝܫܘܥ [JeHOShu:ˈaˁ] (esim. lähde 12, hakusana "Jeesus"). Tämä johtunee siitä, että kun Mooses antoi Nuunin pojalle, jonka alkuperäinen nimi oli ܝܫܘܥ [HOShe:ˈaˁ] (suomenkielisissä käännöksissä "Hoosea"), uuden nimen ܝܫܘܥ [JeHOShu:ˈaˁ] (suomenkielisissä käännöksissä "Joosua") [Raamatun hebreankielisessä tekstissä (lähteet 13, 14, 15 ja 16) jakeessa 4. Moos. 13:16], tuo uusi nimi on Vanhan Liiton kirjoitusten kreikankielisessä Septuaginta-käännöksessä (lähde 17) esitetty muodossa Ἰησοῦς [Ie:su:ˈs], majuskelimuodossa siis ΙΗΣΟΥΣ, eli samana kuin Jeesuksen nimi Uuden Liiton kirjoitusten kreikankielisessä tekstissä.

Tämä Joosuan nimen kreikankielinen muoto on käsitykseni mukaan kirjoitusvirhe, jossa hebrean kirjain ה [H] on translitteroitu virheellisesti kreikan kirjaimeksi majuskelimuodossa H [E:] eli minuskelimuodossa η [e:]. Tuo nimihän on useimmissa Raamatun käännöksissä tulkittu selvästi eri nimeksi kuin Jeesuksen nimi, esimerkiksi Iosue (latina), Josué (ranska, espanja), Giosuè (italia), Joshua (englanti), Josua (saksa, ruotsi) ja Joosua (suomi, viro).

Nimi יֵשׁוּעַ [JeShU:'a'] ja toisaalta nimi יְהוֹשֻׁעַ [JeHOShU:'á] eli יְהוֹשֻׁעַ [JeHOShu:'a'] ovat ymmärtääkseni siis selvästi eri nimiä, vaikka molemmat tulevat kyllä samasta juuresta יָשַׁע [JSh''], jonka merkitys on "pelastaa, vapahtaa, auttaa", ja josta tulee myös nimi הוֹשִׁיעַ [HOShe:'a'] ja eräät muutkin Raamatussa esiintyvät nimet ja sanat.

Näiden em. nimien merkitykset ovat nähdäkseni seuraavat:

יֵשׁוּעַ [JeShU:'a'] = "Hän tulee pelastamaan" (futuuri).

Tämä enkelin ilmoittama nimi osoittaa Jeesuksen tehtävän (Matt. 1:21).

יְהוֹשֻׁעַ [JeHOShU:'a'] eli יְהוֹשֻׁעַ [JeHOShu:'a'] = "JHVH pelastaa", jossa JHVH, hebreaksi יְהוָה, on Jumalan nimi, jonka alkuperäistä ääntämistä ei tiedetä ja joka on masoreettisessa tekstissä vokalisoitu muodossa יְהוָה [JeHoVa:(H)].

Tämä Mooseksen antama nimi oli Nuunin pojalle rohkaiseva kehotus turvata Jumalaan, kuten tietysti myöhemmin muillekin samannimisille henkilöille.

הוֹשִׁיעַ [HOShe:'a'] = "pelastus" = יֵשׁוּעַ [JeSha'] = יְשׁוּעָה [JeShU'a:(H)].

Jeesuksen arvonimi.

Suomen kielessä käytetty Jeesuksen arvonimi on Kristus. Se tulee niinkään suoraan Raamatun latinankielisestä Vulgata-käännöksestä, siinä esiintyvistä sanasta Christus [Kri'stus], jossa kirjainyhdistelmä Ch ääntyy konsonanttina k ja joka ei ole latinan kielen sana, joten sillä ei siis latinassa ole mitään omaa merkitystä, vaan se on väännös kreikan kielen sanasta Χριστός [Khristo's], jossa kirjain X [Kh] ääntyy frikatiivisena k-äänteenä eli voimakkaana h-äänteenä ja jonka merkitys on "voideltu".

Kreikankielinen sana Χριστός [Khristo's] on siten sanatarkka käänös hebrean sanasta מְשִׁיחַ [MaShI:'acH] = "voideltu". Mainittakoon vielä, että tämän hebrean sanan konstruktivimuoto on מְשִׁיחַ [MeShI:'acH].

Tuo hebrean sana viittaa käsitteisiin "kuningas", "profeetta" ja "ylimmäinen pappi", jotka kaikki yleensä asetettiin virkaansa öljyllä voitelemalla. Tämä sana erityisesti määrättyssä muodossa מְשִׁיחַ [HamMaShI:'acH], jota vastaa aramean kielessä painotettu muoto מְשִׁיחָא [MeShIcHa:'] ja joka esiintyy kreikankielisissä teksteissä myös muodossa Μεσσίας [Messi:'as], merkitsee juutalaista käsitettä "Messias" eli se on arvonimi Jumalan lähettämälle henkilölle, joka on yhtäaikaan kuningas, profeetta ja ylimmäinen pappi, jota Mooseksen uskoiset juutalaiset ovat odottaneet jo tuhansia vuosia ja jota he yhä vieläkin odottavat.

Uuden Liiton kirjoitusten perusteella tiedämme, että tämä henkilö on Jeesus eli hebreaksi ישוע [JeShU:'a']. Hänen arvonimensä on siis hebreaksi מְשִׁיחַ [HamMaShI:'acH] ja sen muodoksi käänöksissä sopisi edellä esitetyn perusteella mielestäni paremmin "Messias" kuin "Kristus".

Sana "Messias" viittaa suoraan Jeesuksen juutalaiseen taustaan ja siten samalla myös Raamatun tekstiin. On näet muistettava, että Raamattu on alusta loppuun juutalainen eikä kreikkalainen kirja (vertaa Jeesuksen sanoja jakeessa Joh. 4:22) ja sitä on siis tulkittava hebrean kielen eikä kreikan kielen perusteella.

Sana "Kristus" viittaa sen sijaan paremminkin kristillisten kirkkokuntien opetuksiin, joissa kaikki asiat eivät valitettavasti aina ole läheskään Raamatun tekstin mukaisia.

Karstulassa 18.7.2010.

Osmo Alho

Lähdeluettelo.

1. Biblia Sacra Vulgata.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart, 1983.
2. Colunga - Turrado: Biblia Vulgata. Nova Editio.
La Editorial Catolica S.A. Madrid, 1985.
3. Nestle - Aland: Novum Testamentum Graece.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart, 1993.
4. Ivan Panin: The New Testament in the Original Greek.
The Book Society of Canada Ltd. Agincourt, 1975.
5. NOVUM. Uusi Testamentti selityksin. Osat 1 - 4.
Raamatun Tietokirja. Hämeenlinna, 1981 - 1983.
6. The New Covenant. Aramaic Peshitta Text with Hebrew Translation.
The Bible Society. Jerusalem, 1986.
7. הברית החדשה (The New Covenant in Hebrew).
Hebrew Translation by Franz Delitzsch.
The Bible Society, Israel Agency. Jerusalem, 1970.
8. The New Testament in Hebrew and Russian.
Hebrew Translation by Franz Delitzsch.
The Society for Distributing the Holy Scriptures to the Jews. Norwich, 1979.
9. Hebrew New Testament. The New Translation 1976.
United Bible Societies, Israel Agency. Jerusalem, 1979.
10. The New Testament in Hebrew and English. Edition 1993.
Hebrew Translation by יצחק זאלקניסאן [JiTscHaQ Za(?)LQINSON].
Revised by דוד גינצבורג [DaViDh GINTsBURG].
The Society for Distributing Hebrew Scriptures. Cambridge, 1995.
11. The New Testament in Hebrew.
Hebrew Translation by Franz Delitzsch.
New Revised Hebrew Version Based on the Eighth Edition of 1885.
"Streams in the Negev". Beer-Sheva, 2003.
12. Iso Raamatun Tietosanakirja. Osat 1 - 3.
Raamatun Tietokirja. Kuopio, 1972 - 1975.
(Alkuteos: "Illustrert Norsk Bibelleksikon".
Illustrert Bibelleksikon A/S. Oslo, 1967.)
13. Biblia Hebraica Stuttgartensia.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart, 1990.
14. The Holy Scriptures Hebrew and English.
The Society for Distributing Hebrew Scriptures. Cambridge.
15. Old Testament Hebrew and English.
The British & Foreign Bible Society. London, 1953.
16. כתר ירושלים (Jerusalem Crown).
The Bible of the Hebrew University of Jerusalem.
Second Edition. Jerusalem - Basel, 2004.
17. Septuaginta.
Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart, 1979.

Lisäksi monia konkordansseja, sanakirjoja, kielioppeja, Raamatun käännöksiä ja kommentaareja useilla eri kielillä.